

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TARİH - YL
(2025 - 2026) Ders Bilgi Formu

Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	AKTS	Z / S
Osmanlı Diploması Tarihi	TAR5014		3 + 0	7,5	Seçmeli
Birim Bölüm	Tarih - YL - Lisansüstü (Yüz yüze)				
Amaç	Bu ders, Osmanlı İmparatorluğu'nun diplomatik ilişkilerini tarihsel süreç içinde analiz etmeyi amaçlar. Öğrencilere, Osmanlı'nın uluslararası arenadaki stratejilerini, diplomatik uygulamalarını ve belgelerini kavrama becerisi kazandırılır. Ayrıca, Osmanlı diplomasinin bölgesel ve küresel güç dengeleriyle ilişkisini eleştirel bir perspektifle değerlendirme yetisi geliştirilir.				
Ders İçeriği	Osmanlı Diploması Tarihi dersi, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan 18. Yüzyılın sonuna kadar geçen zaman diliminde Osmanlıların önceki Türk ve Müslüman devletlerden miras aldığı diploması geleneğini, dışişleri zihniyetini, dost ve düşman devlet ayrımını, merkez ve taşra kurumlarının uluslararası ilişkilerini, elçi geliş ve gidişlerini, çeşitli diploması uygulamalarını ve bunların belge niteliğindeki ürünlerini konu alıp kapsar. İlk derste diploması kavramı ve uluslararası ilişkilerle bağlantılı terimler açıklanarak ilgili tanımlamalar yapılır. Ayrıca Osmanlı Diploması Tarihi ile alakalı kaynaklar ve araştırma eserler tanıtılarak öğrencilere konu bazı ödevler dağıtılır. Sonraki derste Dünya Tarihi'nde Diploması Tarihi ve Geçirdiği Dönemler anlatılarak diploması türleri izah edilir. İlerleyen derslerde Klasik Dönem Osmanlı Diploması (1299-1606) ayrıntılı bir şekilde değerlendirilir. Öncelikle İslam hukukunda uluslararası ilişkiler teorisi, Darülsılam, Darülharb, Darüssulh/ahd kavramları merkezinde işlenerek Osmanlı diplomasinin hukuki zemini inşa edilir. Daha sonraki derslerde Osmanlı dışişleri müessesesi olan Hariciye tanıtılır ve Divan-ı Hümayun, Nişancı, Reisülküttab, Divan-ı Hümayun Tercümanları, Elçilik görevi de üstlenen çavuşlar görevleriyle beraber ele alınır. Osmanlı zihinsel ve kurumsal yapısı anlaşıldıktan sonraki derslerde Osmanlı Devleti'nin Müslüman ve Gayrimüslim devletlerle ilişkileri, tarihi olaylarla birlikte kronolojik olarak ve geçirdiği evreler çerçevesinde işlenir. Bu minvalde Osmanlı tarihindeki savaş ve barış olguları, diploması alanı kapsamında değerlendirilir ve Osmanlı'nın Geçici Diploması'dan Kalıcı Diploması'ya geçiş süreci ayrıntı edilir. Bu doğrultuda Osmanlı Devleti'nin diplomatik kurumlarındaki değişim de görülür. Öğrencilere, hazırlanmaları istenen konularla alakalı söz verilerek derse katılımları sağlanır. Böylece tarihsel olayları neden-sonuç ilişkisi içinde değerlendirme yetkinliği gelişir. Osmanlı'nın erken dönem diploması ve komşu devletlerle ilişkileri ele alınır. İmparatorluğun Avrupa, Asya ve Afrika ile kurduğu diplomatik bağlar detaylandırılır. Osmanlı elçilik teşkilatı ve elçi protokolü dersin önemli konularındandır. Batılı devletlerle ilk temaslar ve kapitülasyonların diplomatik boyutları işlenir. Viyana Kuşatmaları gibi önemli savaşların diplomatik arka planı analiz edilir. Osmanlı'nın Rusya, İran ve Arap dünyasıyla olan diplomatik ilişkileri incelenir. Osmanlı'da barış antlaşmaları ve müzakerelerin yapısı üzerinde durulur. Elçi mektupları, padişah fermânları ve diğer diplomatik belgeler kaynak olarak kullanılır. Tanzimat ve Islahat dönemlerinde diplomatik reformlar detaylandırılır. Osmanlı'nın diploması pratiğinde Avrupa'nın güç dengeleri ve ittifak sistemleri değerlendirilir. Osmanlı'nın büyük devletlerarasındaki denge politikasını kavramak önemlidir. Berlin Kongresi ve Paris Barış Konferansı gibi uluslararası toplantılar Osmanlı açısından ele alınır. Ders, Osmanlı diplomatik gelenekleri ile modern diploması arasındaki geçişi tartışır. Osmanlı elçiliklerinin faaliyet alanları ve görevleri ayrıntılı olarak incelenir. Osmanlı diplomatik temsilcilerinin rolleri ve kimlikleri araştırılır. Ders boyunca Osmanlı'nın uluslararası hukuk ve protokol kurallarıyla ilişkisi ele alınır. Öğrenciler, Osmanlı diploması tarihini çok boyutlu anlayarak, tarihsel ve siyasal bağlamda değerlendirme becerisi kazanır. Öğrenciler, Osmanlı'nın kuruluşundan 18. Yüzyılın sonuna kadar giden süreçteki işleri tecrübesini tarihsel perspektif içinde görme ve yorumlama yetisi kazanır ve gelişmeleri çok yönlü kavrarlar. Sonuç olarak ders, tarihsel bilgiyle güncel konjonktürü bağdaştırabilen ve bunu tarihsel derinlikle yapabilen bireyler yetiştirmeyi amaçlar.				
Ders Veren	Doç. Dr. Cihan YEMİŞÇİ				

	KAYNAKLAR, .. Ahmed Cevdet Paşa – Târih-i Cevdet, Ahmet Lütfi Efendi – Vak'anüvis Târihi, Âli Mustafa Efendi – Künhü'l-Ahbâr, Anonim – Tevârih-i Âl-i Osmân, Aşıkpaşazâde – Tevârih-i Âl-i Osmân, Atâ Bey – Atâ Tarihi, Celâlzâde Mustafa – Tabakâtü'l-Memâlik ve Derecâtü'l-Mesâlik, Çelebizâde Asım – Târih-i Asım, Çeşmizâde Tarihi – (Çeşmizâde Mehmed), Defterdar Sarı Mehmed Paşa – Zübde-i Vekayîât, Dervîş Ahmed (Âşık Ahmed) – Menâkıbnâme-i Sultan Murâd, Ebubekir Ratib Efendi – Sefâretnâme-i Vıyana, Esad Efendi – Esad Efendi Tarihi, Halil Nûri Bey – Netâyicü'l-Vukûât, Hasan Beyzâde – Târih-i Hasan Beyzâde, Hezarfen Hüseyin Efendi – Telhîsü'l-Beyân fî Kavânîn-i Âl-i Osmân, Hoca Sadeddin – Tâcî't-Tevârih, İbn Kemal (Kemalpaşazâde) – Osmanlı Tarihi, İdris-i Bitlisî – Heşt Bihişt, Kânûnî Vekayinâmesi (Anonim), Kâtib Çelebi – Fezke, Kemalpaşazâde – Tevârih-i Âl-i Osmân, Lûtfi Paşa – Tevârih-i Âl-i Osmân, Mehmed Es'ad Efendi – Üss-i Zafer, Mehmed Halife – Gülşen-i Vekayî, Mehmed Râşid – Râşid Târihi (İkinci), Mehmed Şevket – Tarih-i Şevket, Mustafa Nuri Paşa – Netâyicü'l-Vukûât, Naimâ – Târih-i Naimâ, Neşrî – Kitâb-ı Cihannümâ, Nişancı Mehmed Paşa – Tarih-i Nişancı Paşa, Nuri Efendi – Mir'âtü'l-Vakâyı, Oruç Bey – Oruç Bey Tarihi, Peçevi İbrahim Efendi – Peçevi Tarihi, Pertev Paşa – Vekayinâme, Râşid Mehmed – Târih-i Râşid, Rûhî Çelebi – Târih-i Rûhî, Saçaklızâde Mehmed – Târih-i Saçaklızâde, Selânikî Mustafa – Târih-i Selânikî, Silahdar Fındıklılı Mehmed Ağa – Nusretnâme, Solakzâde Mehmed Hemdemî – Târih-i Solakzâde, Subhî Mehmed Efendi – Târih-i Subhî, Süleyman İzzî – Târih-i İzzî, Şükrullah – Behçetü't-Tevârih, Tursun Bey – Târih-i Ebü'l-Feth, Vâsıf Mehmed – Mehâsinü'l-Âsâr ve Hakaikü'l-Ahbâr, Vecihî Hasan Efendi – Tarih-i Vecihi, Yirmisekiz Mehmed Çelebi – Sefâretnâme, Zâkirzâde Ahmed Efendi – Zâkirzâde Târihi, Zübde-i Vekayî – (Anonim), .. ÇALIŞMA ESERLER, .. A. Melek Özyetgin, Ayşe Ersay Yüksel, Elif Tuğçe Kurt – Osmanlı İmparatorluğu'nda Diploması ve Ağır lama, Ahmet Dönmez – İlkçağ'dan Vıyana Kongresi'ne Diploması, Ahmet Dönmez – Savaş ve Diploması, Ahmet Özel – Darulislam – Darulharb, İslam Hukukunda Ülke Kavramı, Ali Engin Oba – Diploması ve Tarihi, Ali İbrahim Savaş – Osmanlı Diplomasısı, Barış Öz dal – Diploması Tarihi, Barış Öz dal, R. Kutay Karaca – Osmanlı Diploması Tarihi, Bekir Günay – Paris'te Bir Osmanlı: Seyyid Abdurrahim Muhib Efendi'nin Paris Sefirliği ve Büyük Sefaretnamesi, Charles Schefer – Bir Fransız Elçisinin İstanbul Günlüğü (1672-1673), Cihan Yemişçi – Doğu ile Batı'nın Sınırında Osmanlı-Dubrovnik İlişkileri (1592-1714), Cihan Yemişçi – Hilal ile Haç Arasında Osmanlı-Dubrovnik İlişkileri (1326-1592), Dejanirah Couto – Harp ve Sulh, Avrupa ve Osmanlılar, Ekkehard Eickhoff – Venedik, Vıyana ve Osmanlılar, Erhan Afyoncu – III. Ahmed'in Hatt-ı Hümayınlarında Sultan Ve Diploması, Erhan Afyoncu, Ahmet Önal, Uğur Demir – Fransa'ya Osmanlı Tokadı, Eric R. Dursteler – İstanbul'daki Venedikliler, Gül Akyılmaz – Osmanlı Diploması Tarihi ve Teşkilatı, Güner Doğan – “Venediklü ile Dahi Sulh Oluna”, Güzin Özen Yılmaz – Elçiye Zeval Olmaz. 16.-18. Yüzyıllarda Osmanlı'da Yabancı Elçiler, Hacer Topaktaş – Osmanlı - Lehistan Diplomatik İlişkileri, Hadiye Tuncer, Hüner Tuncer – Osmanlı Diplomasısı ve Sefaretnameler, Hüner Tuncer – Osmanlı Diplomasısı ve Sefaretnameler, Hüseyin Ömer Ercan – Pasarofça Antlaşması (1718), Diploması ve Barış, Kemal Beydilli – Osmanlı Dünyasında Diploması ve Siyaset, Kenneth M. Setton – XVI. Yüzyıl Dünyasında Venedik, Avusturya ve Türkler, Kolektif – Osmanlı Diplomasısı, Mehmet Alaaddin Yalçınkaya, Uğur Kurtaran – Osmanlı Devleti'nin Diploması Tarihi, Makaleler, 2 Cilt, Mehmet Yaşar Ertaş, Hacer Kılıçaslan – Osmanlı'da Diploması, Siyaset ve Savaş, Merve Karaçay Türkal – 18. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı-Fas İlişkileri, Muhammet Safi – Osmanlı Elçilerinin Wikileaks Raporları, Mustafa Güler – Zülfikar Paşa'nın Vıyana Sefareti ve Esareti (Ceride-i Takrirat- ı Zülfikar Efendi (1099 - 1103 / 1688 - 1692), Namık Sinan Turan – İmparatorluk ve Diploması, Nicolas Vatin – Rodos Şövalyeleri ve Osmanlılar: Doğu Akdeniz'de Savaş, Diploması, Ogiler Ghislain De Busbecq – Türk Mektupları, Kanuni Döneminde Avrupalı Bir Elçinin Gözlemleri, Onur Kınılı – Osmanlı'da Modernleşme ve Diploması, Osamer – Osmanlı'da Siyaset ve Diploması, Özlem Kumrular – Yeni Belgeler Işığında Osmanlı-Habsburg Düellosu, Selim Hilmi Özkan – Osmanlı Devleti ve Diploması, Serap Mumcu – Venedik Baylosu'nun Defterleri (1589-1684), Serdar Çavuşdere – Orta Çağ'da Venedik Papalık ve Türkler, Tommaso Bertele – Venedik ve Kostantiniyye - Tarihte Osmanlı-Venedik İlişkileri, Tufan Gündüz – Doğu'da Venedik Elçileri, Uğur Demir – 1768-1774 Savaşı Öncesi Osmanlı Diplomasısı, Uğur Kurtaran – Osmanlı Avusturya Diplomatik İlişkileri, Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi – Fransa Seyahatnamesi, Sefaretname-i Mehmet Çelebi, Yusuf Yıldız – Osmanlı-Habsburg İlişkileri
--	---

Ders Kaynakları

Hafta	Konu
1	Osmanlı diplomasisinin genel çerçevesi ve erken dönem diploması uygulamaları
2	Osmanlı'nın Balkanlar ve Anadolu'daki diplomatik ilişkileri
3	Osmanlı-Avrupa diplomatik temaslarının başlangıcı
4	Osmanlı elçilik teşkilatı ve diplomatik protokol
5	Kapitülasyonların diplomatik ve siyasi boyutları
6	Osmanlı-Venedik ve Osmanlı-Habsburg ilişkileri
7	Osmanlı-Rus ve Osmanlı-İran diplomatik ilişkileri
8	Ara Sınav
9	Osmanlı'nın Osmanlı-Habsburg mücadelesindeki diplomatik stratejileri
10	Barış antlaşmaları ve müzakere süreçleri
11	Tanzimat ve İslahat dönemlerinde diplomatik reformlar
12	Osmanlı'nın büyük güçler arasındaki denge politikası
13	Berlin Kongresi ve 19. yüzyıl uluslararası diplomatik gelişmeleri
14	Osmanlı elçiliklerinin görevleri ve elçi kimlikleri
15	Modern diploması anlayışına geçiş ve Osmanlı'nın uluslararası hukuk ilişkisi
16	Yarıyıl Sonu Sınavı

Ders İş Yü k ü	Çalışma Türü / Öğretim Metotlar	Süresi (Saat)	Sayısı
Dinleme ve anlamlandırma	Ders	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme, takım çalışması	Beyin Fırtınası	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Küçük Grup Tartışması	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, Bilişim becerileri	Benzetim	14	3
Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, Bilişim, Dinleme ve anlamlandırma, yönetsel beceriler	Seminer	14	1
Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, Bilişim, eleştirel düşünme, soru geliştirme, yönetsel beceriler, takım çalışması	Grup Çalışması	6	1

Ders İş Yüğü	Çalışma Türü / Öğretim Metotlar	Süresi (Saat)	Sayısı
Ara Sınav 1		1	1
Kısa Sınav 1		1	1
Final		1	1
Ders İş Yüğü:		191	
AKTS (Ders İş Yüğü / 25.5):		7,49	

Program Çıktıları	
1	Lisansüstü eğitim sırasında öğrenci, tarihin yalnızca olayların ne zaman ve nasıl olduğunu inceleyen bir bilim dalı olmadığını, olaylar arasındaki ilişkilerin ve bu ilişkiler sonucu ortaya çıkan olguların tahlilini hedeflediğini öğrenmiştir. Bu sayede olayları değerlendirirken çeşitli tahlil ve tespitler yaparak, tarihi hadiselerle daha derinlemesine vakıf olunabileceğini bilir.
2	Sosyal bilimlerin sağladığı modern araştırma yöntemlerini uygulayarak çeşitli alanlarda özgün araştırmalar yapabilir. Bu araştırmalarında ana kaynaklara ulaşır, bunların sağladığı bilgileri değerlendirebilir.
3	Alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir araştırmanın özgün ve bilimsel yeterlilikte bir çalışma olup olmadığı tayin edebilir.
4	Tarih disiplini ile ilgili konularda uzman ya da bilgisi olmayan dinleyicileri bilgilendirir, onlara elde ettiği bulgularla ilgili düşüncelerini açık bir biçimde yazılı ve sözlü olarak ifade eder.
5	Sosyal bilimlerin sağladığı metodolojik ve kuramsal imkanları kullanarak tetkik, tahlil ve teşhis yapabilme yeteneğine sahiptir.
6	Sahasıyla ilgi çalışmaları yetkin bir şekilde ve insiyatif kullanarak yapabilir.
7	Araştırmaları esnasında karşılaşılabileceği engelleri nasıl aşacağını bilir ve çözümleri uygular.
8	Çalışmaları sırasında bilimsel ahlaki değerleri bir an olsun unutmadan, bunlara sadık kalır.
9	Tarihçinin sürekli çalışması ve sahasıyla ilgili yayınları takip etmesi gerektiğini bilir. Bunları takip ederken, yeni gelişmelerden ve varılan bilimsel sonuçlardan haberdar olur.
10	Çalışmalarının sonuçlarının sadece meslektaşlarına değil, çeşitli toplumsal kesimlere de ulaşmasını sağlar.
11	Ülkenin kültürel, medeni ve milli varlığının gelişmesi için bu sonuçları azami ölçüde kullanır.
12	Bir sosyal bilimci olduğunun farkında olarak toplumla bağlarını hem mesleki, hem de insani anlamda güçlü tutar.
13	Kaynak dillerini bilir. Tarih alanında yapılmış güncel araştırmaları takip ederek yeterli düzeyde anlayabilir ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmayı amaç edinir.
14	Tarih metodolojisini kullanarak, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yorumlama ve sentez yapma becerilerine sahiptir ve alanıyla ilgili çalışmaları bağımsız veya ortak çalışma olarak yürütebilir.

Ders Öğrenme Çıktısı - Program Çıktıları (1 -5 Puan Aralığı)														
Ders Öğrenme Çıktısı	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14
Osmanlı İmparatorluğu'nun diplomatik yapı ve uygulamalarını tanımlar.	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4
Osmanlı'nın farklı devletlerle kurduğu diplomatik ilişkileri analiz eder.	5	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3
Osmanlı diplomasisinde kullanılan belgeleri ve protokolleri yorumlar.	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3
Osmanlı'nın uluslararası ilişkilerde izlediği stratejileri değerlendirir.	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4
Diplomasi tarihindeki gelişmeleri Osmanlı perspektifinden karşılaştırmalı olarak inceler.	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4
Ortalama Değer	4,8	3,6	4,6	3,6	4,6	3,6	4,6	3,6	4,6	3,6	4,6	3,6	4,6	3,6